

אָחַד וְאֶחָד בְּסוּד, וְסוּד - (בראשית מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ בֵּן רֵאָה שְׂלֵא נִתְּנָה הַנְּבוּאָה אֶלָּא לְשִׁבְרֵי הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר רְדוּ שָׂמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקְּדוּשׁ, יַעֲקֹב סָפִיר, שֶׁהִיא מֵדַת הַדִּין לְצַדוֹ. בָּא וְאָמַר, (שם לב) לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וְתוֹכַל. אֵתָּה מוֹצֵא שֶׁיַּעֲקֹב רָאָה לְצַדוֹ מֵדַת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׂמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְסוּד הַדְּבָר - (ירמיהו י) אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יָנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהִגְלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוֹסֵר הַתְּמִיד, וְטָמֵא הַשּׁוֹנֵא אֶת הַהִיכָל, בְּזִמְנָן הָהוּא לֹא סִבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם חֲטָאֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁנֵּי צְדָדִים - רַחֲמִים וְדִינָן.

וְהַמַּלְכָּה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּאָר בְּסִבְרָא. יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲקֹב - זֶה עֲלִיּוֹן מְזֵה, וּבְגִלְלָם הָיָה מִטָּה מִשֶּׁה חֲקוּק מְשַׁנֵּי צְדָדָיו מְשֻׁמוּ הַקְּדוּשׁ, אָחַד רַחֲמִים בְּדִין, וְאֶחָד דִּין בְּדִין.

וְסוּד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶן בַּיַּעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל - מִשְׁאֲנֵוּ בְּגִלוֹת דְּחֻוּקִים בֵּין שׁוֹנְאִים, וְהַסְתַּלְקָה הַמַּלְכָּה מִן הַמַּלְךְ וְהַתְּרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, הוּא יִשְׂרָה שְׂכִינְתוֹ בִּינֵינוּ וַיִּגְאֲלֵנוּ, וְהַסּוּד שֶׁל (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מַלְךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּגְאֲלוּ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חַי, כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כֶּסֶאִי וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רִגְלִי.

כַּבְּנֵן הַעֲלִיּוֹן שְׂתִי רִגְלִים חַי, לִי גְדוּלָה י' לַח' קִטְנָה, ח' לְד',

כַּד בְּרִיךְ יִתְהוֹן כָּל חַד וְחַד בְּרִזָּא. וְרִזָּא (בראשית מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמַצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ. תָּא חֲזִי, דְּלֹא אִיתִייהִיבַת נְבוּאָתָא, אֶלָּא לְתַבִּירֵי לְבָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, רְדוּ שָׂמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּחֲוֹת כְּרִסֵּי יִקְרָא קְדִישָׁא, יַעֲקֹב סָפִיר, דְּאִיהִי מְכִילְתָּא דְּדִינָא לְסִטְרִיהָ, אֵתָּא אָמַר, (בראשית לב) לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וְתוֹכַל. אֵת מְשַׁפַּח דִּיעֲקֹב חֲזָא לְסִטְרִיהָ מְכִילְתָּא דְּדִינָא, וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׂמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְרִזָּא דְּמַלְכָּה (ירמיהו י) אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יָנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כַּד אֲתַגְלִיאוּ מִן יְרוּשָׁלַם, וְאֶעֱדִיאוּ תְדִירָא, וְסָאִיב מְסַנְאָה יֵת הִיכָלָא. בְּעַדְנָא הָהִיא לֹא סוֹבְלַת מַלְכוּתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִיהוֹן, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּהִיא מַתְרִי גִיסָא, רַחֲמֵי וְדִינָא.

וְהַמַּלְכָּה דְּלֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׂמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כַּד אֲתַפְרִישׁ בְּסִבְרִיהָ. יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב עֲלָאָה דָּא מִן דָּא, וּבְגִינְהוֹן הָוָה חוּטְרָא דְּמִשָּׁה גְלִיפָא מַתְרִין סִטְרוֹי מְשַׁמִּיהָ קְדִישָׁא, חַד רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְחַד דִּינָא בְּדִינָא.

וְרִזָּא (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶן בַּיַּעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל, מְדַאֲנָן בְּגִלוֹתָא, דְּחִיקָן בֵּין שְׁנָאִי, וְאִסְתַּלְיַקַת מְטְרוֹנִיתָא מִן מַלְכָּא, וְאִתְרַחֲיַקַת מִנִּיהָ, הוּא יִשְׂרָי שְׂכִינְתָא בִּינְנָא וַיִּפְרְקִינְנָא. וְרִזָּא (ישעיה מד) כֹּה אָמַר ה' מַלְךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּגְאֲלוּ ה' צְבָאוֹת. וַיְחִי חַי, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כֶּסֶאִי וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רִגְלִי.

בְּנֵן עֲלָאָה, שְׂתִי רִגְלֵי חַי, לִי רַבְתָּא, י' לַח' זְעִירְתָא, ח' לְתִיו, וַי' לְו', ו' לְד',

לתי"ו, וי' לו', וי' לד', זה מה שיוצא מהעליון. תחת כסא הכבוד מאבן טובה בארץ מצרים, הינו מה שכתוב ונגף ה' את מצרים וגו', שתי חלקות. פי טל אורות טלף - משום חלקה אחת.

ורבן מתחלפים כאחד. ב' הפרוש על הגלות, א' הפרוש הראשון. בא ראה מה שכתוב, בית יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלות, האותיות שנגזר עליהן על חטאייהם, באמת בדין היו. בתורה יש תקנה, ותצאו מחמר הטיט, שהיא גלות, ותלכו לאור ה'.

א' רצונו לומר בארץ, נראית באה בגזרת ספר התורה, והם מתחלקים בארץ בארץ אמה מוצא בגזרת ספר התורה, ר"ץ מתחברים כאחד גלות. מהי גלות מצרים? ארבע מאות שנה היה אומר לאברהם שתהיה גלות לבניו במצרים, וכשהיית מונה אותם, מאתיים ותשעים שנים היו.

בא ראה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה ו) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל. הריון ולדה, שנתמלאו לגליות ולצרות רבות ועדנים רעים. ואף על גב שיהיה עמנו, המלכה מזדעזעת ומתרחקת מבעלה, תהיה עמנו בגלות, בן מאה ועשר היתה החקיקה שנתוספה. ירצה לומר שהיה עובר מן הגלות מאה ועשר שנים ומאתים ותשעים, ויהיו ארבע מאות שנה. ולא נמנית גלותו של יעקב אלא משמת יוסף.

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. כאן סוד בגלות במנין, תקוני הגליות

הדא הוא דנפיק מעלאה. תחות פרישה יקרא, מאבן טבא בארץ מצרים. היינו דכתיב, (ישעיה יט) ונגף ה' את מצרים וגו', ב' פרישא. (ישעיה כו) כי טל אורות טלף א' בגין פרישא.

ובגין דא מתחלף כחדא, ב' פרישא גלותא, א' פרישא קדמייתא. תא חזי, מאי דכתיב, (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלותא, אתוון דאתגזר עליהון, על חוביהון, בקושטא בדינא הו, באורייתא תקנתא, ותפקון מן חמרא טינא, דהיא גלותא, ותהכו לנהרא דיי.

א' רצונו לומר בארץ, אתצפי אתא בתיגנא דסיפרא דאורייתא. ואנא אתפלג בארץ, בארץ את משפח בתיגנא דספרא דאורייתא, ר"ץ מתלפין כחדא גלותא. מאי גלותא דמצראי. ארבע (דף ריב ע"ב) מאה שנין הוה אומר לאברהם, דיהא גלותא לבנוהי במצראי, וכי הוית מניתא יתהון, מאתן ותשעין שנין הו.

תא חזי, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה ו) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל, עדוי ולידה, דאתמלי לגלוואן ועקתן סגיאיין ועידן בישין. ואף על גב דיהו באלין, מטרוניתא אזדעזעת ואתרחקת מן בעלה, תהא עמנא בגלותא, בן מאה ועשר הוה גלופא דאתוסף, יתרעי למימר והוה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין, ומאתן ותשעין, הוי ארבע מאה שנין, ולא אתמני גלותא דיעקב, אלא מדמית יוסף.

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה, הכא רזא בגלותא במנינא,